

„LIMBA ROMÂNĂ ESTE PARTEA CEA MAI IMPORTANTĂ A VIETII MELE...”

*Raia ROGAC,
Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România*

Despre Vlad Pohilă s-a scris și se va scrie. Totuși, se pare că nu atât numele, cât faptele lui rămân în umbră, și asta din cauza modestiei sale, de multe ori exagerată. Dar vine primăvara și cu ea o frumoasă aniversare pentru protagonistul nostru. De aceea deschiderea parantezelor e binevenită. Pentru cei din generația lui e ușor să și-l amintească pe acel Vlad Pohilă din junețe, cu pletele în vânt, *à la Eminescu și Vieru*, cu un fular lung (nu roșu), de cele mai multe ori alb, *à la Florin Piersic*, cu un trenchi sau mantou pe măsură, adică lung, ca un *dandy* moderat, dar care încă de pe atunci, în plin regim comunist, savura din miezul și splendorile limbii române, grație rolului de interpret pentru turiștii români, pe care l-a desfășurat cu plăcere până prin anii '80 și unde, spre deosebire de semenii săi, avea dreptul să citească și să vorbească românește, în limita obligațiilor de serviciu. Presupun că în această perioadă s-a înfiripat dragostea lui față de limba română, pe care avea s-o însușească aprofundat (în afara oricăror programe de studii), s-o îndrăgească și s-o apere fără preget în tot felul de situații, uneori absurde chiar. De exemplu, la cererea, mai bine zis rugămintea, în autobuz sau în stradă, adresată unor tineri certați cu propria conștiință să nu înjosească limba mamei cu expresii vulgare și insinuante, drept răspuns, nu o dată a fost amenințat cu răfuială fizică. N-a cântat-o în versuri, dar a elogiat-o în articole, eseuri și emisiuni, fiind gata să conferențieze ore în șir pe tema ei în fața celui mai pretențios public. Merită să menționăm că a susținut peste 500 de prelegeri fără remunerare, deși s-ar fi convenit. Această preocupare a devenit o constantă, or, cum avea să declare nu demult Vlad Pohilă,

ajuns la vârsta opiniilor și gândurilor așezate temeinic, mai mult bonom și mai puțin boem: „Limba română este partea cea mai importantă a vieții mele”.

Vom încerca să demonstrăm acest lucru, referindu-ne și la alte aspecte din activitatea lui multidimensională.

Vlad Pohilă este scriitor, publicist, traducător, lingvist-practician, redactor de carte, redactor-șef al revistei *BiblioPolis*. A debutat cu studiul *Nume proprii din alte limbi în context moldovenesc* (1988), după care au urmat alte lucrări, în care abordează probleme de promovare și corectitudine ale limbii române, cum ar fi: *Să citim, să scriem cu litere latine* (1989), *Grafia latină pentru toți* (1990) – și aici deschidem o paranteză pentru a aminti că aceste cărțuții au avut o perioadă de glorie în timpul renașterii naționale, constituindu-se ca ABC-uri pentru miile de participanți la mitingurile întru susținerea dreptului statal al limbii noastre și trecerea la grafia latină, editându-se în aproape un milion de exemplare. Alte cărți din aceeași serie sunt *Mic dicționar de nume proprii străine* (1998) și, în coautorat, *Dicționarul de greșeli* (1998), *Și totuși, limba română* (2008) – un splendid și cuprinzător volum, care include articole, eseuri, prefete, recenzii. Recent (2012) a văzut lumina tiparului cartea *Arta de a pasiona cititorii*, un florilegiu de eseuri despre rolul cărții și lecturii, despre importanța cunoașterii pentru formarea oamenilor culti și puternici.

În 1989, a ținut cursuri de ortografie a limbii române pentru profesorii din diferite sate și orașe ale Republicii Moldova, apoi și din Nordul Bucovinei (la Cernăuți). A predat cursuri de limba română la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, de stilistică și cultivarea limbii – la Universitatea Liberă Internațională din Moldova.

Colaborează la diferite ziare și reviste de limba română din Chișinău, București, Iași, Cernăuți, ale diasporei românești din Germania, Franța, Canada, SUA, Australia, inclusiv la cele electronice. S-a impus cu editoriale și interviuri de rezonanță în ziarele *Mesagerul*, *Glasul*, *Literatura și Arta* etc.

Apropo, de *Glasul*... Vlad Pohilă este unul dintre cei trei temerari care au mers în Țările Baltice, în 1989, pentru a scoate, în clandestinitate, primele două numere ale revistei: în Letonia, la Riga, și în Lituania, la Vilnius.

A tradus peste 20 de cărți de artă, proză scurtă și poezie, din mai multe limbi, și câteva romane: *Torentul negru* de L. Buczkowski (1986, din polonă), *Domnul Ține-mi umbrela* de I. Milev (1987, din bulgară), *Viața lui Omar Khayyam* de frații K. și Ș. Sultanov (1989, din rusă), *Cine răspândește anecdote* de Lilli Promet (2008, din estonă).

A redactat sute de manuscrise, în special literatură artistică, fiind lector și autor la *Dicționar enciclopedic românesc* (1989), *Dicționar universal al limbii române* de L. Șăineanu (1998), *Dicționar rus-român* (2000), *Dicționar enciclopedic ilustrat al limbii române*, DEXI (2007), redactor și coautor la *Calendar Național*. Recent, și-a adus contribuția (neremunerat) și la redactarea *Dicționarului enciclopedic Mihai Eminescu* de acad. Mihai Cimpoi.

Este, de la primul număr, redactorul-șef al revistei de cultură *BiblioPolis*, care și-a sărbătorit recent un deceniu de activitate, revistă editată sub auspiciile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Calitatea de bibliofil îl plasează în topul celor mai înveterați cititori. Este o prezență permanentă în viața Uniunii Scriitorilor, în programele culturale ale bibliotecilor și instituțiilor de învățământ, pe post de conferențiar, moderator la lansări de carte, conducător de cenaclu ș.a.

Această incursiune nu elucidează în totalitate activitatea lui polivalentă. Cred că cel mai frumos, mai amplu, mai poetic și sincer portret de fiu al Cetății i l-a conturat distinsul poet Grigore Vieru în cele 15 motivații, care răspund la întrebarea „De ce mi-e drag Vlad Pohlă?”, titlul unei impresionante tablete, între altele având argumente de felul următor: „Pentru că, fiindu-i drag până la lacrimi Eminescu și apărându-l de programul demolator al ponegritorilor năimiți sau rătăciți, îi este drag neamul care a dat naștere „poetului nepereche” și publicistului național. (...) Pentru că este înzestrat tocmai cu trei haruri: lingvistic, ziaristic și eseistic – calități guvernate la rândul lor de alte trei înzestrări native: sinceritate, moralitate și curaj. Iar deasupra tuturor acestor calități se ridică licoarea unui perfect simț național în mijlocul unei jungle de sulițe antiromânești. (...) Pentru că aparține cu toată ființa vieții naționale, iar propria lui viață a devenit parte a luptei pentru renașterea noastră spirituală. (...) În fine, mi-e drag și pentru faptul că, fiind o valoare intelectuală, este totuși discret în viața de toate zilele”.

O altă personalitate – un nume de referință în biblioteconomia națională – dr. Lidia Kulikovski, directorul general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, susține că „Vlad Pohilă poartă o povară ceva mai mare decât el – grija limbii române”.

Reputatul și regretatul lingvist Valentin Mândăcanu considera că „Vlad Pohilă este un remarcabil lingvist, dar și un strălucit publicist, ascuns în adâncul unei modestii rar întâlnite pe la noi”. Scoaterea din anonimatul acesteia este un gest de a da Cezarului ce e al Cezarului, asta spunem noi. De altfel, Vlad Pohilă se recunoaște a fi un discipol al marelui cărturar, care a aprins facla renașterii naționale prin articolul *Veșmântul ființei noastre*, scris în 1988 și apărut în nr. 4 al revistei *Nistru* (primul număr de revistă semnat de Dumitru Matcovschi în calitate de redactor-șef). Pentru a înțelege semnificația acestuia, vom aminti că un exemplar al revistei costa 60 de bani, pe când o xerocopie a articolului se vindea ca pâinea caldă cu trei ruble. Încă de pe atunci unii concetățeni au făcut lecții practice de business, adunând venituri neimpozate de toată admirația. În alt context, V. Mândăcanu sublinia: „Scrierile lui Vlad Pohilă ne ajută să păstrăm aprinsă făclia românismului. Toate aceste scrieri sunt aureolate de patosul luptei pentru apărarea limbii române. Ele îi vor fixa numele în galeria marilor patrioți români din Basarabia”.

Despre sine, Vlad Pohilă recunoaște că se simte bine în scriitura pe care o face, cunoașterea celor șapte limbi ajutându-l să se familiarizeze cu noutățile din lumea literară în original, să traducă și să comunice cu personalități dragi din mai multe țări. Poartă o recunoștință adâncă și necondiționată bunilor săi profesori de limba română de la țară, din cadrul studiilor universitare, dar și din viață, penultima carte fiind cu dedicație pentru unii dintre ei – Sava Iancovici-Gârleanu, Mioara Avram și Raoul Șorban. De multe ori, când reacționează prompt la greșelile de limbă ale celor din jur, venind cu varianta corectă, menționează: „Așa am prins eu de la Valentin Mândăcanu” sau „Așa am fost avertizat de Mioara Avram” ori „Asta mi-a spus-o încă Raoul Șorban” ș.a. Este criticul consecvent și dur al experimentului diabolic cu „limba moldovenească”, experiment care continuă, într-un fel, și astăzi, să fie „mărul discordiei”, încercându-se a înstrăina o bună parte dintre purtătorii limbii de rădăcinile adevărate. La una dintre numeroa-

sele sale întâlniri cu cititorii, Vlad Pohilă a mărturisit, printre altele, și următoarele: „Am fost în Croația și am văzut cum moare în delir o limbă – meglenoromâna. Pentru noi, influența limbii ruse este nefastă. În ultimul timp, și engleza o ia în sus, căci se resimte și influența acesteia, mai ales în vorbirea orală, dar și în cadrul emisiunilor interactive de la Radio și Televiziune. Limba română actualmente este vorbită de circa 30 de milioane de persoane de pretutindeni și de aproape trei milioane la noi. De vreo zece ani limba română se bucură de un statut deosebit în spațiul european. Limba română face parte din familia limbilor romanice, fapt ce poate fi verificat analizând balada *Miorița*, rugăciunea *Tatăl nostru*, poemul *Luceașărul*, în care șaptezeci de procente o constituie această proveniență. Ea vine dintr-un izvor de folclor nemaipomenit, fiind *limba vechilor Cazanii*... În limba română sunt traduse toate textele sacre, începând cu vreo 500 de ani în urmă. *Biblia de la București*, o emanație a Spiritului Divin, conține circa 5000 de cuvinte și este editată cu 325 de ani în urmă. Suntem îndreptățiți să spunem cu mândrie că avem o limbă bogată și frumoasă, limba unei importante culturi, ce a dat lumii pe M. Eminescu, I. L. Caragiale, N. Stănescu, E. Ionescu, C. Brâncuși, M. Tănase, M. Cebotari, G. Enescu, N. Iorga, N. Titulescu, mai aproape de noi pe Emil Loteanu, Serghei Lunchevici, Nicolae Sulac, Adrian Păunescu, Marin Sorescu, Leonida Lari etc., etc.”

Vlad Pohilă are în sertar pregătite pentru tipar trei manuscrise: o carte cu articole de cultivare a limbii și de sociolingvistică, un volum cu eseuri despre personalități remarcabile ale culturii din trecut și contemporane, o culegere de eseuri, tablete și impresii despre literaturi și culturi ale unor popoare din Europa și Asia. De ce stau în sertar? Pentru că își așteaptă editorul.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (din 1990), membru al Comisiei Naționale pentru Onomastică de pe lângă Ministerul Educației al Republicii Moldova, membru în colegiile de redacție ale revistelor *Monitor cultural* din București și *Tyragetia* din Chișinău. Prezent în topurile *Cei mai buni ziariști din Republica Moldova* (2000, 2003); are un fișier biobibliografic în Repertoriul (Catalogul) Internațional *Who's who*, editat de Uniunea Latină (2002, versiunea electronică: ww.unilat.org). Laureat al săptămânalului *Literatura și Arta* pentru publicistică și pentru

știință (2003, 2007, 2010, 2011) și al ziarului *Timpul* (2008). Deține Diplome de Excelență acordate de BM „B.P. Hasdeu” și de Direcția Culturală a mun. Chișinău, Diploma *Ordinul Ziariștilor* (Clasa I, Aur), acordată de Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, Diploma de prețuire a Societății literar-artistice „Tibiscus-Uzdin” a românilor din Voivodina, Serbia (2012). Este Cetățean de Onoare al satului Șoimărești, comuna Drăgănești, jud. Neamț. Decorat cu Ordinul Republicii (31 august 2010).

Pentru că este de o modestie incurabilă, ne-a făcut o mare plăcere să-i trecem în revistă principalele realizări și să-i schițăm un portret de creație prin ele, realizări care vor spori cu trecerea timpului.

Până atunci îi spunem: „La mulți și prodigioși ani! Să trăiești, să înflorești, că multora încă le trebuiești!”

Curtea de la Argeș. Aprilie 2013.